

**„Levél a szerkesztőhöz”
(Egészség-Akadémia)**

Evidence-based health care: az egészségtudományi
szakterület aktuális kutatási kérdései

Evidence-based health care: current research topics
in health sciences

Éliás Zsuzsanna, Tancsics Dóra, Tóth Balázs, Turcsányi Katalin

Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Egészségbiztosítási Intézet, Pécs

Az egészségtudományi szakterület fejlődésének oktatási vonatkozásai sokat fejlődtek az elmúlt években [1, 2, 3]. A kétszintű bolognai képzéshez való alkalmazkodás, a doktori (Ph.D.) iskola működésének megerősödése egyaránt erős és stabil oktatási háttérrel alakítottak ki a B.Sc., az M.Sc. és a Ph.D. képzésben egyaránt. Ezen megerősödött oktatási háttér talaján az egészségtudományi kutatások is jelentős átalakuláson mentek keresztül [4, 5, 6, 7, 8, 9]. A kutatási terület megerősödését jelzik a nemzetközi viszonylatban is jegyzett publikációk, továbbá az önállóbb és egészségtudomány-specifikus kutatási témák térnyerése.

Az egészségügyi szakdolgozók egészségi állapotának vizsgálata kiemelt jelentőségű kutatási terület, hiszen klinikai vonatkozásain túlmenően feed-back jelleggel az egészségtudományi képzőhelyek számára is fontos információkkal szolgál a végzett szakemberek előtt álló kihívások tekintetében [10, 11, 12, 13, 14, 15].

A táplálkozástudományi és dietetikai kutatások a táplálékok összetevőinek elemzése, étrendi vonatkozások bemutatása, fogyasztási gyakoriságok és élelmiszer biztonsági vizsgálata témakörökre fókuszálnak [16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23]. A táplálkozási szakterület kutatásai jelentős innovációs potenciállal rendelkeznek, ami az ipari együttműködések erősítésének záloga lehet.

A fizioterápiás és sporttudományi kutatások a fizioterápiás ellátások igénybevételi mutatóinak elemzésére [24, 25, 26, 27] és a sportoló gyermekek vizsgálatára irányultak [28]. A fizioterápiás és sporttudományi kutatásokban hazai viszonylatban jelentős tartalékok rejlenek, ami a jövőbeni kutatási projektek szempontjából fokozott érdeklődéssel bír.

A népegészségügyi jellegű tudományos aktivitás az egészségfejlesztés [29, 30, 31] és a népegészségügyi szűrővizsgálatok területén [32, 33, 34, 35, 36] bizonyult aktívnek az elmúlt időszakban. A népegészségügyi szűrőprogramok elemzése tradicionális kutatási témája a PTE

ETK kari műhelyének [37, 38, 39, 40], az emlő- és méhnyakszűrési program folyamatos monitorizálása tancélos egészség-politikai program utánkövetésként is értelmezhető.

Az egészség-gazdaságtannal foglalkozó kutatási témák kiterjedtek az új egészségügyi technológiák (gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök, diagnosztikus és terápiás eljárások, stb.) befogadáspolitikai kérdéseinek elemzésére [41, 42], betegségteher vizsgálatokra [43, 44], gyógyszergazdaságossági elemzésekre [45], a finanszírozási nehézségek [46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55] és egészségügyi kapacitások vizsgálatára [56, 57, 58, 59, 60, 61, 62]. Az egészségügy gazdasági vonatkozásaival foglalkozó kutatások típusos határterületi kérdései az egészségtudományoknak, ahol a közgazdaságtani kutatási módszerek kerülnek alkalmazásra. A kutatási eredmények egészségpolitikai jelentősége kiemelkedő, és jelentős hatással lehet az egészségpolitikai döntéshozatalra.

Az egészségtudományi kutatások kiterjedtek továbbá klinikai vizsgálatokra és elemzésekre [63, 64, 65, 66, 67, 68], szociális ellátásra [69, 70] és kutatómódszertan kérdésekre [71].

Az egészségtudományi kutatások gyökerei az orvosi kutatásokhoz nyúlnak vissza, míg határterületi kérdései a szociális, a sport, a pedagógiai, a jogi és a közgazdasági terület felé nyíltak ki. Ebben a heterogén környezetben a megfelelő kutatási potenciális megteremtése, az önálló egészségtudományi profil kialakítása nem könnyű feladat. A hazai egészségtudományi szakterület további fejlődésének egyik kulcskérdése az önálló kutatási profilok, iskolák megteremtése.

Irodalom

---

1. Betlehem J. Átalakuló egészség tudományi felsőoktatás. *Nővér*, **2005**; 18(4):27-31.
2. Betlehem J, Kukla A, Deutsch K, Marton-Simora J, Nagy G. The changing face of European healthcare education: The Hungarian experience. *Nurse Educ Today*. **2009**;29(2):240-245.
3. Betlehem J, Oláh A, Balogh Z, Szabó Gy. Hol tartunk hazánkban az egészség tudományokban? : Az Egészségügyi Szakdolgozók XXXIX. Országos Kongresszusának tapasztalatai. *IME – Informatika és menedzsment az egészségügyben*, **2009**; 8(2):40-43
4. Kriszbacher I, Olah A, Bodis J, Boncz I. Health sciences research in Hungary. *CMAJ*, **2007**; 176(6):809-812.
5. Boncz I, Sebestyén A. Health services research in Hungary. *Med J Australia*, **2006**; 184(12): 646-647.
6. Oláh A. Az ápolói készségek fejlesztése az egyetemi szintű képzésben. *Egészségügyi menedzsment*, **2003**; 5(4):74-77.
7. Olah A, Betlehem J, Muller A, Jozsa R. Possible application of animal models for the long-term investigation of shift work of healthcare professionals. *J Perinat Neonatal Nurs*. **2008**;22(3):175-176.
8. Betlehem J, Boncz I, Kriszbacher I, Olah A, Bodis J. The Export of Nurses from Europe to the United States. *Am J Public Health*. **2007**; 97(12):2119.
9. Olah A, Jozsa R, Csernus V, Sandor J, Muller A, Zeman M, Hoogerwerf W, Cornelissen G, Halberg F. Stress, geomagnetic disturbance, infradian and circadian sampling for circulating corticosterone and models of human depression? *Neurotox Res*. **2008**; 13(2):85-96.
10. Betlehem J. Az egészségügyi szakdolgozók humán erőforrás helyzetének főbb jellemzői 2012-ben. *Népegészségügy* **2012**; 90(2):77-83.
11. Pék E, Mártai I, Marton J, Betlehem J. A mentődolgozók egészségi állapotának vizsgálata generikus kérdőívvel (SF-36). *Orv Hetil*. **2013**;154(47):1865-72.
12. Betlehem J, Horvath A, Jeges S, Gondocs Z, Nemeth T, Kukla A, Olah A. How Healthy Are Ambulance Personnel in Central Europe? *Eval Health Prof*. **2013**; doi: 10.1177/0163278712472501
13. Palfi I, Nemeth K, Kerekes Z, Kallai J, Betlehem J. The role of burnout among Hungarian nurses. *Int J Nurs Pract*., **2008**;14(1):19-25.
14. Németh A, Lampek K, Domján N, Betlehem J. The well-being of Hungarian nurses in a changing health care system. *South Eastern Europe Health Sciences Journal*. **2013**; 3(1): 8-12.
15. Olah A, Betlehem J, Kriszbacher I, Boncz I, Bodis J. In response to T. Defloor, A. Van Hecke, S. Verhaeghe, M. Gobert, E. Darras & M. Grypdonck (2006) The clinical nursing competences and their complexity in Belgian general hospitals. *Journal of Advanced Nursing*. **2007**; 58(3): 301-2.
16. Vági Zs, Lelovics Zs, Figler M. A Q10-koenzim és az ómega-zsírsavak szerepe a kardiovaszkuláris étrendi terápiában és prevencióban. *Metabolizmus*. **2013**; 11(4):301-305.
17. Armbruszt S, Abraham H, Figler M, Kozicz T, Hajnal A. Cocaine- and amphetamine-regulated transcript (CART) peptide immunoreactivity in feeding- and reward-related brain areas of young OLETF rats. *J Chem Neuroanat*. **2013**;50-51:75-84.
18. Szekeresné Szabó Sz, Breitenbach Z, Gubicskóné Kisbenedek A, Polyák É, Szabó Z, Figler M. Az étkezési csírák fogyasztási gyakorisága. *Új Diéta* **2013**;22(4):21-23.
19. Safrany E, Szabo M, Szell M, Kemeny L, Sumegi K, Melegh BI, Magyari L, Matyas P, Figler M, Weber A, Tulassay Z, Melegh B. Difference of interleukin-23 receptor gene haplotype variants in ulcerative colitis compared to Crohn's disease and psoriasis. *Inflamm Res*. **2013**;62(2):195-200.
20. Szekeresné Szabó Sz, Prémusz V, Porkoláb A, Figler M, Kerényi M. A tej mikrobiológiai tisztaságának vizsgálata. *Új Diéta* **2013**; 22(2-3): 6-7.
21. Szabo M, Safrany E, Pazar B, Melegh BI, Kisfali P, Poor G, Figler M, Szekanecz Z, Czirkaj L, Melegh B. Marked diversity of IL23R gene haplotype variants in rheumatoid arthritis comparing with Crohn's disease and ankylosing spondylitis. *Mol Biol Rep*. **2013**;40(1):359-63
22. Szekeresné Szabó Sz, Polyák É, Breitenbach Z, Figler M. A nyers tej mikrobiológiai szennyezettsége. *Új Diéta* **2013**; 22(1):10-11.
23. Gubicskóné Kisbenedek A, Jámbor É, Polyák É, Márk L, Figler M. A mustármag fehérjetartalmának és a fehérje aminosav-összetételének vizsgálata. *Új Diéta* **2013**; 22(4):23-25.
24. Molics B, Hanzel A, Nyárády J, Sebestyén A, Boncz I, Sélleyné Dr. Gyuró M, Kránicz J. Fizioterápiás járóbetegellátás igénybevételi mutatói a mozgásszervi kórképek kezelésében. *Magyar Traumatológia Ortopédia Kézsebészet Plasztikai Sebészet*. **2013**; 56(4): 199-209.
25. Molics B, Kránicz J, Schmidt B, Sebestyén A, Nyárády J, Boncz I. A fizioterápiás jellegű tevékenységek igénybevételi mutatói a járóbeteg szakellátásban az alsó végtag traumatológiai kórképek esetében. *Orv Hetil*. **2013**;154(25):985-92.

-
26. Molics B, Ágoston I, Endrei D, Éliás Zs, Kránicz J, Schmidt B, Boncz I. A fizioterápiás jellegű tevékenységek éves egészségbiztosítási finanszírozásának meghatározása a járóbeteg szakellátásban. *Nővér.* **2012**; 25(6):21-27.
27. Jaromi M, Nemeth A, Kranicz J, Laczko T, Betlehem J. Treatment and ergonomics training of work-related lower back pain and body posture problems for nurses. *J Clin Nurs.* **2012**;21(11-12):1776-84.
28. Melczer Cs, Rátgéber L, Szóts G, Szmodis M, Karsai I, Ács P. Az agresszió megjelenésének mértéke rendszeresen sportoló gyermekek körében. *Magyar Sporttudományi Szemle.* **2013**; 14(2 (54)): 40-41.
29. Tigyiné Pusztafalvi H. Az egészségnevelés intézményesülésének története. *Educatio.* **2013**; 22(2): 224-234.
30. Jäger A , Tigyiné Pusztafalvi H. Szexuális magatartás vizsgálata a középiskolások körében. *Egészség-Akadémia.* **2013**; 4(1):50-58.
31. Bobály V, Tigyiné Pusztafalvi H. Fogyatékkal élők: Ellátás – Életminőség. *Egészség-Akadémia.* **2013**; 4(1): 67-77.
32. Boncz I, Döbrössy L, Péntek Z, Kovács A, Budai A, Imre L, Vajda R, Sebestyén A. A szervezett országos emlőszűrési program negyedik (2008-2009) szűrési körének részvételi arányai. *Orv. Hetil.* **2013**; 154(50): 1975–1983.
33. Boncz I. Prevention of cervical cancer in low-resource settings. *JAMA.* **2006**; 295(11):1248.
34. Boncz I, Döbrössy L, Péntek Z, Kovács A, Budai A, Vajda R, Sebestyén A. A szervezett emlőszűrési program harmadik (2006-2007) szűrési ciklusának részvételi arányai. *Magy Onkol.* **2013**; 57(3):140-146.
35. Boncz I, Németh M, Orosz E, Endrei D, Molics B, Ottó S. FIT performance in early-stage colorectal cancer--letter. *Cancer Epidemiol Biomarkers Prev.* **2011**;20(7):1562.
36. Boncz I, Sebestyén A, Dobrossy L, Otto S. The role of immunochemical testing for colorectal cancer. *Lancet Oncol.* **2006**; 7(5):363-364.
37. Boncz I, Sebestyén A, Dózsa Cs, Pál M, Sándor J, Palásti J, Betlehem J, Ember I. A colorectalis szűrések egészség-gazdaságtani elemzése. *Magyar Onkológia.* **2004**; 48(2): 111-115.
38. Boncz I, Sebestyén A, Gulácsi L, Pál M, Dózsa Cs. Az emlőrákszűrések egészség-gazdaságtani elemzése. *Magyar Onkológia.* **2003**; 47(2): 149-154.
39. Boncz I, Sebestyén A, Pál M, Sándor J, Ember I. A méhnyakrák szűrések egészség-gazdaságtani elemzése. *Orvosi Hetilap.* **2003**; 144(15): 713-717.
40. Boncz I, Sebestyén A, Pinter I, Battyányi I, Ember I. The effect of an organized, nationwide breast cancer screening programme on non-organized mammography activities. *J Med Screen.* **2008**; 15(1):14-17.
41. Boncz I, Kaló Z, Mohamed Ibrahim MIB, Greenberg D. Further steps in the development of pharmacoconomics, outcomes research, and health technology assessment in Central and Eastern Europe, Western Asia, and Africa. *Value Health Regional.* **2013**; 2(2): 169-170.
42. Kaló Z, Bodrogi J, Boncz I, Dózsa C, Jóna G, Kövi R, Pásztélyi Z, Sinkovits B. Capacity building for HTA implementation in middle-income countries: The case of Hungary. *Value Health Regional.* **2013**; 2(2): 264-266.
43. Boncz I, Kovács LG, Ertl T, Ágoston I, Molics B, Bódis J. Újszülöttkori adaptációs zavarokhoz kapcsolódó kórképek egészség-gazdaságtani elemzése: betegségteher-vizsgálat. *LAM.* **2013**;23(3-4): 193-197.
44. Boncz I, Brodszky V, Péntek M, Ágoston I, Nagy Zs, Kárpáti K, Kriszbacher I, Fuszek P, Gulácsi L. The disease burden of colorectal cancer in Hungary. *Eur J Health Econ.* **2010**; 10(S1): S35-S40.
45. Boncz I, Donkáné Verebes É, Oberfrank F. A magyar gyógyszergazdaságossági törvény hatása a patikák számára 2007-2010. között. *Acta Pharm Hung.* **2013**;83(1): 28-32.
46. Marada Gy, Nagy Á, Benke B, Boncz I. A fogászati ellátás igénybevételének területi különbözőségei Magyarországon 2008-2011. között. *Népegészségügy.* **2013**;91(3):232-240.
47. Boncz I, Sebestyén A. Financial deficits in the health services of the UK and Hungary. *Lancet.* **2006**; 368(9539):917-918.
48. Boncz I, Nagy J, Sebestyén A, Korosi L. Financing of health care services in Hungary. *Eur J Health Econ.* **2004**; 5(3): 252-258.
49. Ágoston I, Sándor J, Kárpáti K, Péntek M. Economic considerations of HPV vaccination. *Prev Med.* **2010**;50(1-2):93.
50. Gulácsi L, Vas G, Pinter I, Kriszbacher I. Colorectal cancer screening policy in Hungary. *Int J Technol Assess Health Care.* **2009**; 25(1):109-110.
51. Endrei D, Kollár L, Bódis J, Imhof G, Zemplényi A, Vas G, Boncz I. A teljesítmény-volumen korlát hatása a Pécsi Tudományegyetem Klinikai Központ finanszírozására. *Orv Hetil.* **2010**;151(31):1270-4.
52. Endrei D, Kollár L, Bódis J, Zemplényi A, Vas G, Ágoston I, Boncz I. Az előre meghatározott alapdíjjal finanszírozott teljesítmény (EMAFT) hatása a Pécsi Tudományegyetem Klinikai Központ finanszírozására. *Informatika és Menedzsment az Egészségügyben.* **2011**;10(S1):30-34.
53. Endrei D, Kollár L, Zemplényi A, Ágoston I, Betlehem J, Lampek K, Molics B, Boncz I. A teljesítmény-volumen korlát (TVK) hatása az aktív fekvőbeteg szakellátás teljesítménymutatóira 2004-2008. között. *Egészségügyi Gazdasági Szemle.* **2011**; 49(1):2-9.

-
54. Boncz I, Sebestyén A, Pinter I. Public private partnership in Hungarian dialysis care. *Nephrol Dial Transplant*. **2006**; 21(7):2024-2025.
55. Csákvári T. Magyarországi kórházak hatékonyságelemzése a Data Envelopment Analysis segítségével (2003-2010). *Egészség-Akadémia*. **2012**; 3(2):136-146.
56. Ágoston I, Vas G, Endrei D, Zemplényi A, Molics B, Szarka E, Boncz I. Egészségügyi kapacitások szabályozásának szakirodalmi áttekintése a nemzetközi gyakorlatban. *Egészség-Akadémia*. **2012**;3(2):115-128.
57. Ágoston I, Vas G, Endrei D, Zemplényi A, Molics B, Szarka E, Cs. Horváth Z, Boncz I. A magyarországi ispotályok kialakulásának és fejlődésének történelmi áttekintése a 11–18. század kezdete közötti időszakban. *Egészségügyi Gazdasági Szemle*, **2012**; 50(4):2-13.
58. Ágoston I, Vas G, Endrei D, Zemplényi A, Molics B, Szarka E, Cs. Horváth Z, Boncz I. A magyar kórházi ellátórendszer fejlődéstörténete a felvilágosult abszolutizmustól a II. világháború végéig. *Egészség-Akadémia*, **2011**; 2(4): 272-285.
59. Ágoston I, Vas G, Imhof G, Endrei D, Betlehem J, Boncz I. A magyar egészségügyi kapacitások törvényi szabályozásának változásai. *Egészségügyi Gazdasági Szemle*, **2009**; 47(4):3-7.
60. Vas G, Kóti Cs, Imhof G, Ágoston I, Vas B, Boncz I. Kórházi ágyszámok összehasonlítása nemzetközi viszonylatban. *Egészségügyi Gazdasági Szemle*, **2008**; 46(6):39-43.
61. Vas G, Kóti Cs, Imhof G, Ágoston I, Vas B, Betlehem J, Kresák G, Boncz I. A kórházi ágyszámok alakulása Magyarországon 1990-2008. között. *Nővér*, **2009**; 22(2):31-37.
62. Vas G, Imhof G, Ágoston I, Vas B, Betlehem J, Kresák G, Endrei D, Zemplényi A, Boncz I. A 2007. április 1-i egészségügyi reform intézkedések hatása az összes kórházi ágyszámra. *Egészségügyi Gazdasági Szemle*, **2009**; 47(4):5-11.
63. Pakai A, Tóth M, Váradyné Horváth Á, Oláh A, Horváth ÖP. Lehetséges protektív tényezők a sebgyógyulásban egy felmérés tükrében. *Nővér*. **2013**;26(2):8-15.
64. Horváth B, Grasselly M, Bödecs T, Boncz I, Bódis J. Screening pregnant women for group B streptococcus infection between 30 and 32 weeks of pregnancy in a population at high risk for premature birth. *Int J Gynaecol Obstet*. **2013**;122(1):9-12.
65. Horváth B, Bödecs T, Boncz I, Bódis J. Metabolic Syndrome in Normal and Complicated Pregnancies. *Metab Syndr Relat Disord*. **2013**;11(3):185-8.
66. Kriszbacher I, Koppan M, Bódis J. Inflammation, atherosclerosis, and coronary artery disease. *N Engl J Med*. **2005**;353(4):429-30
67. Petőné Csima M, Németh L, Gelencsér E, Lőczy G, Harjáné Brantmüller É. A császármetszések indikációi régen és ma. *Népegészségügy*. **2013**;91(3):210.
68. Csoboth I, Matyus A, Gabara K, Boncz I. Time of taking aspirin can have an effect on the frequency of occurrence of stroke. *Chin Med J*. **2009**; 122(9):1119.
69. Cs Horváth Z, Molics B, Boncz I. Szociális és egészségügyi ellátórendszer gyakorlati együttműködési lehetőségei. *Egészség-Akadémia*. **2013**; 4(1): 12-27.
70. Szabó J, Gerevich J. Alcohol dependency, recovery, and social words. *Journal of Applied Social Psychology*. **2013**;43): 806-810.
71. Pakai A, Kívés Zs. Kutatásról ápolóknak 2.rész: Mintavétel és adatgyűjtési módszerek az egészségtudományi kutatásokban. *Nővér*. **2013**;26(3):20-43.